

F. t. Danmarks Riges Grundlov

Til § 32

Med udgangspunkt i de eksisterende §§ 43, 44 og 53 er der sket en understregning af principper for lovgivningen.

De tre behandlinger, som kræves for, at et lovforslag kan vedtages, sikrer en vis lovkvalitet. Men det er langt fra tilstrækkeligt. Derfor er der i Folketingets forretningsorden fastsat en række bestemmelser, f.eks. om, hvor lang tid der skal gå fra fremsættelse til vedtagelse, og der er derudover aftalt en række spilleregler, f.eks. om, at lovforslag skal sendes i høring.

Det vil være rimeligt, at der i grundloven bliver indføjet en bestemmelse, der forhindrer, at love, som indebærer en straf eller sanktion, kan indføres med tilbagevirkende kraft, medmindre det også var lov, da handlingen fandt sted, sådan som det også findes i nogle landes grundlove.

I flere landes grundlove, f.eks. Norges, findes der bestemmelser, der på en eller anden måde sikrer mod love med tilbagevirkende kraft.

Det må være oplagt, at bestemmelser i straffeloven ikke må have tilbagevirkende kraft, hvis der er tale om, at straffen er blevet øget, efter at lovovertrædelser er sket.

Det må også være relevant at få en bestemmelse ind i grundloven, hvor det bliver fastslået, at lovgivningen ikke må have karakter af særlove, hvor bestemte retssubjekter specifikt nævnes, mens andre tilsvarende ikke er omfattet, og hvor de pågældende fratages rettigheder, sådan som det skete med Tvindsærloven. Derimod vil love, hvor nogle afgrænsede grupper får særlige indrømmelser, ikke være udelukket.

Samtidig foreslås en ny procedure for indfødsret svarende til, hvad der er gældende i de fleste lande, hvor indfødsret i henhold til lov tildeles af en forvaltningsmyndighed, og hvor kriterierne for indfødsret er fastlagt ved lov.

Til § 33

Med enkelte justeringer affødt af andre ændringer svarer det til den nuværende § 42.

Til § 34

I konsekvens af, at monarkiet skal afpolitiseres, skal monarken naturligvis ikke længere underskrive vedtagne love, sådan som det ifølge grundlovens § 22 er tilfældet i dag.

Til § 35

Spørgsmålet om opløsningsretten er bl.a. et spørgsmål om magtrelationerne mellem den lovgivende magt, Folketinget, og den udøvende magt, regeringen.

Et tilbagevendende tema i grundlovsdiskussioner har været afskaffelse af opløsningsretten og indførelse af faste valgperioder, sådan som vi kender det i Norge.

I stedet for at indføre faste valgperioder kunne man afskaffe statsministerens opløsningsret, medmindre der er tale om vedtagelse af en direkte mistillidserklæring til regeringen eller statsministeren. Derudover skal Folketinget have ret til at opløse sig selv. Det vil give mulighed for at komme ud af en parlamentarisk umulig situation, samtidig med at statsministerens mulighed for at udnytte opløsningsretten til egen partipolitisk vinding bliver afskaffet. Derved undgår vi også den meget låste situation, som vi har set i Norge nogle gange.

Når statsministerens generelle opløsningsret skal afskaffes, hænger det også sammen med, at den kan misbruges af statsministeren til egen vinding.

Derfor må det være på sin plads at afskaffe statsministerens opløsningsret. Derimod skal Folketinget have mulighed for – ved et flertal – at opløse sig selv, dvs. udskrive folketingsvalg. Det svarer til almindelig foreningsretlig tankegang om, at en valgt forsamling – repræsentantskab, bestyrelse og lign. – til enhver tid kan trække sig tilbage og anmode om nyvalg.

Til § 36

Efter at Landstinget blev afskaffet i 1953, har der ikke været et »ekstra ting«, der har haft til formål i særlig grad at vurdere de juridiske og administrative konsekvenser af lovgivningen. Muligvis kunne uforudsete konsekvenser af vedtagne love og huller i vedtaget lovgivning have været undgået, hvis Landstinget eller en lignende instans havde haft mulighed for at gennemse lovene inden endelig vedtagelse.

I forbindelse med forhandlingerne om ændringerne af grundloven i 1930'erne og diskussionen op til grundlovsændringen i 1953 var der forskellige ideer fremme om, hvordan Landstingets rolle som sagkyndigt udvalg kunne afløses af enten et særligt lovråd bestående af folketingsmedlemmer og sagkyndige udefra eller et lovudvalg på linje med andre af Folketingets stående udvalg.

Forslaget om et egentligt lovråd var direkte afledt af forslaget om Landstingets afskaffelse – et råd, der især skulle berolige kredse, der var bekymrede for at afskaffe Landstinget. Omvendt var der en risiko for, at